

Kjer ni pljuvalnikov, se poslužujte žepnih robcev. (Posebno na cesti!) Kadar kašlja ali kiha, naj vsak, bodi jetičen ali ne, drži roko pred usta!

Jetika je samo tam za okolico nevarna, kjer ljudje ne skrbijo za snago in kjer niso nič previdni. Ako bolnik (jetičen človek) ne pljuje na tla ali ob steno, ako drži med kašljanjem roko pred usta, ako odstrani roko vsak njegov pljunek — pljuvalnik je treba slehri dan izčistiti — in ako izvajamo druga varstvena pravila, se nam ni treba bati, da bi našli jetiko!

Prijavljamo ta članek zato, da opozorimo učiteljsko tla na grozno morilko, ki sega tudi po naših vrstah z vso kruto silo. Učiteljsko naj porabi letošnje roditeljske večere v to, da govori in poučuje ljudstvo o tuberkulozi.

To bo plemenito in koristno delo usmiljenih Samaritanov!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Kamniško učiteljsko društvo je zbralo svoje člane v tem mesecu dvakrat: 1. oktobra smo odkrili nagrobni spomenik rajnemu tovarišu nadučitelju Josipu Mesnerju v Komendi, kjer se je zbralo nad 40 tovarišev in tovarišice počastiti njegov spomin. Trpke besede mi silijo v pero o tem odkritju o posameznih dogodkih prejšnjih in istega dne, a ker vem, da zasedaj s tem ničesar ne doženem, konstatiram le, da je govor našega predsednika Letnarja naredil na vse tovariše najboljši vtisk. Tako govori le tovariši!

Dne 22. oktobra pa se je zbralo 19 učiteljev in 19 učiteljic in trije gosti v Mengšu. Tovariši Božič je pončeval otroke 3. razreda „Stari Slovani“ tako, kakor imajo to na pripravnici za — najbolje. Čudili smo se otrokom, kake dolge formulirane stavke so znali ponoviti, strmeli nad zgledno disciplino ter smo bili vsi hvaležni, da si je zbral ravno zgodovinsko snov, ki se je vse tako ogiblje. Ugajalo nam je tudi, da se je pokazal učitelj popolnoma tak kakršnen je, kadar je sam. Tako pridemo do samozvesti!

Pri prav živahnem razgovoru o hospitalitaciji smo pogrešali našega g. nadzornika, da bi bil slišal naše nazore in nam povedal tudi svoje.

Nato je poročal tajnik tovariš Toman o 20 letnem društvenem delovanju in prebral prvo poročilo prvega tajnika Alojzija Keclja, ki ga je spisal s pristno učiteljsko krvjo ter ima še danes isti pomen, saj „V naših rokah je torej večina naša srečna ali nesrečna prihodnost, katero prvo dosežemo s taktičnim vedenjem, z delavnimi zgledi, neumorno pridnostjo in stanovskim ponosom, ki naj bo pretkan z nezrušljivo kolegaliteto!“

V daljšem govoru je povedal, da je bil prvi predsednik sedanjih nadzornik g. Janko Jančič, nadzornik g. Ljudevit Stiasny nekaj let tajnik, medtem ko je bil naš sedanjih predsednik Letnar takrat c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Ta je pomagal sestavljati prva pravila in se je udeleževal vseh društvenih sestankov. Poročal je že pri drugem sestanku o podrobnem učnem načrtu, ki je učiteljsko z vso vsem izdelovalo in tako pripravilo rodovitna tla k daljnjemu razvoju. Sedaj nam predseduje že 14. leto. Končal je tajnik:

„Slišali ste današnji njegov govor: vsaka mišica in žilica je posvečena šoli, stanu, narodu; povsod in vselej se je pokazal le kot učitelj, zato dovolite, da v praznovanje 20 letnice pripade meni prvemu čast, da pozdravi“

Cele kope prošelj, vlog jim pride v roke, toda vse izginejo kakor v Kronosovem želodcu. Ne rečem, da jih ravno jedo, toda beli dan jih zagleda šele čez dolgo časa največkrat take, da jih ni vredno več prijeti v roko. Isto je delal Kronos. Vse pogoltljeno je oddal na čuden način od sebe in še dobro mu je bilo, da se je rešil nepotrebnega želodčnega obteženja.

Menim, da sem dovolj utemeljil in dokazal svojo absurdno trditev o čudnem prvaku grških bogov.

Podoben sem že klepetavi branjevki na „Lesnem trgu“ v Trstu, zato pika.

Nato prehajam k stvari.

Dne 23. preteklega meseca smo imeli v Komnu uradno konferenco, toda o njej ni ne duha ne sluha v stanovskem glasilu. Saj nas je v okraju nad šestdeset, toda nihče ne mara priobčiti niti kratke vesti o nji v tem listu. To je res karakteristično za naše razmere. Seveda se lahko izgovarjamo, da smo mislili, da je opravi svoje poročevalsko dolžnost naš kolega iz sosednje vasi. Tako čakamo in čakamo, čas hiti, a v „Tovarišu“ ni o nas sledu. Tako se krčijo vesti s Primorskega na minimum. To ni nikakor znak zavednosti in stanovskega ponosa.

vim našega predsednika kot — častnega člana!

Vsak mu poda roko!

Ko je se tovariš Šmajdek prebral predelana pravila ter smo jim določili končno obliko, je tovariš Grmek nasvetoval, da si vsaka šola naroči za otroško knjižnico: Angelček, Naša bodočnost, Vrtec, Zvonček, a za učiteljsko: Popotnik, Domače ognjišče, Kmetovalec, Perutinar, Čebelar, Slovenska šolska Matica, Slovenska Matica, Družba sv. Mohorja, Zlata Doba in Slov. Branik. Sprejet je bil Šmajdekov predlog, da napravimo, skupen izlet šolarjev in staršev v Postojno. Slednji je pozval predsednik navzoče, da vstanejo in sedežev ter izkažejo čuteče sožalje tovarišu Petrovcu nad bridko izgubo. Potem je zaključil zborovanje.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje dne 5. nov. ob 10. uri dop. Dnevni red: 1. Dopisi. 2. Razna poročila. 3. Šola in kmetstvo vprašanje. (Glej „Učit. Tov.“ št. 38.) 4. Predlogi in slučajnosti.

Učiteljsko društvo za laški okraj zboruje v četrtek, dne 5. listopada t. l., točno ob poldnesi uri dop. v šolskem poslopu v Trbovljah po sledečem dnevnem redu:

1. Zapisnik.
 2. Društvene zadeve in dopisi.
 3. Hospitacija: a) „Zimski dan“. Učni poizkus iz nazornega nauka v 1. razredu. (Gdč. Štef. Cimperšek.) b) Netopir. Učni poizkus za višjo stopnjo. (Tov. Gustav Vodušek ml.)
 4. Slučajnosti.
- Ker se vrši isti dan po društvenem zborovanju še konferenca šolskih vodij laškega okraja, se prosi največje točnosti. Tovariši, tovarišice, vsi ta dan v Trbovlje, da si podamo roke v stanovski zavednosti.

G n u s, t. č. predsednik.

Konjiško učiteljsko društvo ima svoje glavno letno zborovanje v četrtek, dne 5. novembra t. l., ob pol 11. uri dopoldne v Konjicah. Vzpored:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
 2. Dopisi.
 3. O novih tiskovinah in obravnavi šolskih zamud. Podava g. nadzornik Schechel.
 4. Poročilo o letošnjem zborovanju „Zaveze“ — tov. Kožuh in Žgajner.
 5. Letno poročilo a) tajnikovo, b) blagajnikovo, c) knjižničarjevo.
 6. Volitev novega odbora.
 7. Razgovor o prirejanju roditeljskih sestankov v prih. šol. letu.
 8. Predlogi in slučajnosti.
- Pol ure pred zborovanjem (ob 10. uri) je odborova seja.

Na polnoštevilno udeležbo vabi vljudno predsednik.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj ima dne 5. novembra ob pol 11. uri predpoldne v šolskem poslopu Ormož-okolica v smislu zadnjega društvenega sklepa izredni o b e n i z b o r p o s l e d e č e m v z p o r e d u:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. Dopisi in dopisov se tičejo sklepi.
3. Poročilo delegatov o glavni skupščini „Zaveze“ v Gorici.
4. Kako ima učiteljsko in krajni šolski svet obravnavati zamude po novih izvršitvenih predpisih. Poroča tovariš J. Rajšp, referent za šol. zamude v okr. šol. svetu.
5. Končni sklep zaradi kazni, ki jih imajo plačati oni društveniki, kateri se zborovanju ne udeležujejo. (Zaradi te preporne točke se sklicuje izredni občni zbor.)
6. Predlogi in nasveti.

Na prav mnogobrojno udeležbo vabi odbor.

Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer zboruje v četrtek, dne 5. novembra, predpoldne po 10. uri v Ljutomeru. Na dnevnem redu je razen navadnih, točk predavanje

Menim, da je bila zadnja konferenca že vredna omembe.

Saj se je vršila v znamenju proslave vladarjevega jubileja.

Bil je slavnosten govor o našem svitolasem vladarju, ki ga je imel g. okr. šol. nadzornik.

Nato je prečital kolega A. Leban vdanostno adreso tem povodom in odposlala se je vdanostna brzojavka na kabinetno pisarno.

Dalje je poročal g. nadzornik o stanju ljudskega šolstva sežanskega okraja v dobi od 1848—1908.

Vidite, kako smo bili marljivi. Tov. Ravbar nam je podal lep referat o roditeljskih večerih.

Razen tega smo še mnogo zadev pretresali, tudi dijete smo dobili in celo kosili smo prav dobro.

Kakor vidite, res mnogo gradiva. Pa vendar se nihče ne gane!

V „Edinosti“ je izšlo poročilo, toda v „Tovarišu“ ga najbrže ni treba.

V znak protesta zaradi nezasišane barbarizma 20. septembra t. l. smo zbrali 100 K za družbo sv. Cirila in Metoda.

Tako sem povedal lepo po vrsti vse, kar smo naredili omenjenega dne!

„Med brati Čehi“ (Cvahte) in poročilo o zborovanju „Zaveze“ v Gorici (Mavrič). Pol ure pred zborovanjem je pevska vaja.

Ker se že dolgo nismo videli ter se imamo pogovoriti mnogo važnega, Vas vabi na prav obilno udeležbo odbor.

Goriško.

Učiteljsko društvo za sežanski šolski okraj zboruje dne 5. novembra t. l. ob 10. uri v Sežani s sledečim dnevnim redom:

1. Predsednikov nagovor.
 2. Overovljenje zapisnika zadnjega zborovanja.
 3. „Biološka metoda“, poroča tovariš M. Volkov.
 4. „Izvenšolsko delovanje učiteljstva“ poroča tov. A. Hreščak.
 5. Predlogi.
- Na obilno udeležbo vabi vljudno odbor.

Srednješolski vestnik.

**** Slovensko srednješolsko dijaštvo in nemške šole.** „Omladina“ piše: Zopet moramo zaznamovati žalostno, za nas Slovence skrajno sramotilno in pogubonosno dejstvo, da se je vpisalo začetkom šolskega leta zopet celo vrsto Slovencev v popolnoma nemške srednje šole ali pa v nemške oddelke jezikovno mešanih šol. Vsi opomini po časopisju so malo izlegli, in zaslepljeni ali pa narodno mlačni starši niso imeli toliko narodnega ponosa, da bi priznali pri šolskih oblastvih po svojih otrocih svoje narodnosti. Da vbočito to preneha, je treba radikalnejših sredstev in odločnejšega nastopa. Za sedaj prosimo, da se nam naznanijo vsi slučajji, v katerih so dali slovenski starši svojo deo v nemške šole. V Ljubljani opozarjamo zlasti na nemško gimnazijo in na realko. Zlasti na slednji je v oddelkih še celo vrsto Slovencev, ki se v teku 7 let popolnoma germanizirajo. — Dalje piše isti list: Naše šolske oblasti so se pokazale v zadnjih dogodkih v karakteristični luči. Dokazale so na prav jasn način, da o moralni vzgoji srednješolskih gojencev nimajo niti pojma. Dne 20. septembra je bil ustreljen tovariš-dijak Ivan Adamič: vsa Slovenija in zlasti slovenska mladina je žalovala ob njegovem in Lundrovem grobu — ravnatelj ljubljanske realke Junovc je dijakov svojega razreda ni pustil za pogrebom. Isto se je zgodilo na nekaterih drugih ljubljanskih zavodih. Nadalje se je ponekod prepovedalo srednješolcem nositi žalne trakove. Tako postopanje se oboja samo. Pripominjamo le, da si šolske oblasti s takimi nečloveškimi ukazi sami izpodkopujejo ugled, da na ta način samo sejejo v mlada srca nezaupljivost in nepokorščino. Vedite gospoda, ki ste morda na vseučilišču poslušali nauk o vzgojslovju, da s takim ravnanjem sami kršite šolsko disciplino, trgste iz mladih src pieteto, in nikar ne vračate krivde na časopisje, zlasti na naš list! Značilno je pri vsem tem to, da je vseh teh pedagoških pogreškov kriv naš vladni sistem, dočim so postopali profesorji, izvemši nekatere nemške nacionalce, popolnoma korektno in taktno. Po Slovenskem je začelo ljudstvo po zadnjih dogodkih resno in odločno vpoštevati geslo: „Svoji k svojim“. Srednješolska mladina seveda v tem oziru ni mogla in tudi ni smela zaostati. Toda zopet so posegle vmes šolske oblasti in izdale opomin, naj dijaki tudi še poslej kupujejo svoje potrebščine pri nemških trgovcih. Koliko izda ta ukaz, ne vemo, pač pa lahko trdimo, da je slov. srednješolsko dijaštvo samo toliko zrelo, da ve, kam sme nositi svoj denar. Dovolili pa bi vljudno vprašati za pojasnilo, ali stoji kje v učnem načrtu, naj se vzgaja mladina narodno mlačno in indiferentno? Od naših učnih zavodov pač smemo pričakovati, da vsaj naravnost in izrečno ne bodo delali proti narodnemu čutu.

K sklepu omenjam še, da smo odšli vsak na svoj dom z različnimi prometnimi sredstvi.

Tako zaključujem to dolgovazno poročilo vsvesti si, da sem otel nekoliko pozabljivosti naš Kras.

Sicer bom staknil kje še kaj, da napolnite g. urednik, kak predaleček svojega lista.

Sitnež.

V smrtni nevarnosti.

Barje, 26. oktobra 1908.

Na petek (slab začetek!) dne 23. oktobra je bilo, ko se mi je po moji in po nerodnosti nekega prebitega paglavea zadržlo v črnilo pomočeno pero v notranjo stran tretjega člena na prstancu desne roke, in sicer s tako silo, da je šla konica do kosti — bolečina do srca — in konica pa od peresa — zalomila se je! Razumete, gospod urednik, kajne: rjavčasto pero, strupena tinta — pa noter do kosti — grozen položaj! Zastrupljenje mojega dragocenega življenja skoraj neizogibno!

No, kaj sem hotel? Izdrli sem si peresno konico, rano z nožičem povečal (korajžo pa imam, kajne!), stiskal sem prst, da bi bil izprešal kolikor mogoče krvi — priteklo

**** Umrl je v Gorici po daljši bolezni** bivši suplent na tamošnji državni gimnaziji Ksaver Lasciac, brat namestniškega svetnika Alojzija Lasciaca v Trstu.

**** Iz srednješolske službe.** Na I. in II. drž. gimnaziji v Ljubljani bo poučeval v šolskem letu 1908/9 francoščino prof. Friderik Juvančič, laščino dr. Mih. Opekca, na nemški gimnaziji v Ljubljani pa italijanščino prof. Alf. Eisenberg.

**** Gimnazijlski dijak je sežgal avstro-ogrsko zastavo,** in sicer v Srbiji v Semendriji. Zastava je bila — kakor navadno ob nedeljah — izvešana na avstroogrski agenciji. Djak jo je snel in sežgal.

**** Nova slovenska učna knjiga za višje gimnazije.** Naučno ministrstvo je dalo predaprobacijo učni knjigi „Aritmetika in algebra za višje gimnazije“, ki jo je spisal prof. B. Matek v Mariboru.

**** Višja dekliška šola v Ljubljani.** Naučno ministrstvo je mestni občini ljubljanski za vzdrževanje višje dekliške šole dovolilo za leto 1908 podporo v znesku 3000 K.

Književnost in umetnost.

Ročni zapisnik z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem, Južnem Štajerskem in Primorskem in z osebnim statusom kranjskega ljudskega učiteljstva za šolsko leto 1908—1909. — XV. letnik. — Sestavil L. Jelenc. — Natisnila in založila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani. Cena: Brez kataloga elegantno vezan 1 K 50 h, za 100 učencev 1 K 70, za 150 učencev 1 K 90 h. — „Ročni zapisnik“ se je toliko udomačil, da bi sedaj ne mogel nihče biti brez njega. S hvalevredno natančnostjo je tov. L. Jelenc odstranil pomanjkljivosti ter, uvažujoč razne želje, dospel s svojim delom zopet bliže do popolnosti. Tudi oblika je elegantna in priročna ter dela čast tiskarni. Kdor ga še nima naj seže po „Ročnem zapisniku“!

Popotnik. Štev. 10. prinaša to-le vsebino: 1. D. P.: Hrvatsko društvo za unapredjenje uzgoja. — 2. Avgustin Požegar: Telesni siločut in njegova higijena. — 3. Janko Polak: O prenovljenju učenja na izust. — 4. Miro Šijanec: Tolstoj. — 5. Eliza Kukovec: Vsetranska obravnava številnega obsega 1 do 10. — 6. R. H. Spisovni pouk v ljudski šoli. — 7. Književno poročilo. — 8. Razgled: Listek. — Pedagoški paberki. — Kroniko. Toplo priporočamo!

Narodno vprašanje in Slovenci. To je naslov E. Kristanove brošure, ki smo jo že omenili zandnjič. V devetih poglavjih govori pisatelj s stališča svoje stranke o narodnem vprašanju in o Slovencih. Razprava je temeljita in zasluži, da jo čitajo vsi, ki se zanimajo za to aktualno vprašanje.

Slobodna škola. Napisal Davorin Trstenjak. Zagreb. Tiskara in litografija Mile Maravića. 1908. — Idealni naš prijatelj in tovariš Davorin Trstenjak je izdal to lepo knjigo, ki je priča o njegovem temeljitem poznanju pravih namenov in smotrov svobodne šole. Trstenjakovo knjigo toplo priporočamo!

Politiški pregled.

*** Kranjski socialni demokrati sklicujejo na dan 1. novembra t. l. v Ljubljano svojo deželno konferenco.** Razgovarjali se bodo o deželnozbornih volitvah na Kranjskem in o svoji organizaciji.

*** Volilno gibanje v Istri.** Politiško društvo za Hrvate in Slovence v Istri, smatrajoč neprimernim, da bi stopilo v volilno borbo v onih okrajih, ki so bili na dogovarjanju o preosnovi volilnega reda za deželni zbor namenjeni italijanski stranki, izjavlja, da bo to-

pa je le malo sokrvice! — pomislite sokrvice! — in nato sem si rano izmil, strah pa iz glave izbil!

Ves dan sem izkušal preživeti v brezskrbnosti: pil sem kozarec čez mero in se igral z najmlajšim sinčkom Mladenom, da mi ni stopal pred oči moj kritični položaj. In res — posrečilo se mi je! Bolečine nisem čutil nikake!

Ponoči sem se nakrat prebudil. Ranjeni prst je bil zatekel, členki tudi, bolečina pa je sezala že do zapestja. Čutil sem, kako mi je stopila smrt pri nohtu v prst in kako mi je stopala od členka do členka po goli kosti, da sem čutil njeno škrebkanje — na čelo pa mi je stopil mrzel pot!

Moj Bog! V teh letih (43 jih imam!) pa že umreti! In stopila mi je vsa moja družinica pred oči: bolehnata žena pa štirje nedorastli otroci! Kaj bo iz njih? Kako lepe nade sem jim sejal v njih srca — in zdaj — pa vse proč!

In znoj me je oblił — pravi mrtvaški znoj — in pričel sem misliti na testament! Vse sem porazdelil — svoje dnevnike sem namenil Vam, gospod urednik!*)

*) Hvala za pozornost v zadnji uri. Uredn.

liko ono kolikor izvoljeni poslanci hrvaško-slovenskih okrajev vsekar skrbeli za hrvaško-slovenski narod v onih drugih okrajih ter pospeševali njega napredek na duševnem in gospodarskem polju.

*** Politiški položaj** je v kljub vsem konferencam češke in nemške parlamentarne komisije ter v kljub Beckovim pogajanjem z eno in drugo nejasen in nedoločen. Pričakovali smo, da bo baron Beck vendar enkrat nemško parlamentarno komisijo prisilil, naj prizna barvo ter naj pove: je li bila nemška obstrukcija v češkem deželnem zboru naperjena proti češkim aktuarjem in deželnemu maršalu Lobkovicu, kakor oni trde, ali pa morda res proti Becku in njegovemu predlogu volilne reforme. Ako je veljala obstrukcija volilni reformi, potem bi morali nemški voditelji izjaviti, da ne morejo več nadalje podpirati Beckovega sistema ter bi morali njih zastopniki v kabinetu podati nemudoma svojo ostavko, ako tega ne store, potem bo vsem jasno, da je nemška obstrukcija naperjena edino le protim Čehom — in proti češkima ministroma. Do tega razjasnenja še ni prišlo. Baron Beck si bo prizadeval odločitev zavleči kakor dolgo se bo dalo. Češka ministri ostaneta in status demissionis do zaključenja delegacij še na svojem mestu. Ves čas do sklicanja drž. zbora bo baron Beck porabil za pogajanja.

*** Ojačanje orožništva.** Graška „Tagesspost“ poroča, da je bilo iz Grada in iz drugih krajev Spodnje Štajerske odposlanih v Trst mnogo orožnikov. Skupno bo odposlanih v južne pokrajine okoli 200 orožnikov. Čuje se, da so ta pojačenja v zvezi s strogimi odredbami, izdanimi za javno varnost v Dalmaciji.

*** Škofjske konference.** V prvi polovici prihodnjega meseca se bodo pod predsedstvom kardinala knez nadškofa dr. Grusche vršile na Dunaju škofjske konference, ki bodo trajale teden dni.

*** Nove uniforme za avstroogrsko vojsko.** Kakor javljajo z Dunaja, v vseh pešpolkih avstroogrsko vojske uvedejo nove uniforme za častnike in vojake. Vsa obleka bo sive barve. Namesto črnega ovratnika se uvede siva kravata. Nove uniforme polagoma uvedejo tudi za konjeništvu. Pasi iz usnja ne bodo več počrnjeni, ampak v naravni barvi. Častniki na konju dobijo namesto črnih škornjev golenice iz usnja v naravni barvi. Barveni znaki posameznih polkov pa ostanejo. Koliko bo to milijonov?

*** Izjave srbskega vojnega ministra.** Neki avstrijski diplomat ve pripovedovati, kak govor je imel srbski vojni minister v skupščini, ko je predlagal 16 milijonov v vojne svrhe. Minister je baje rekel v svojem utemeljevanju, da srbska armada nikakor ni neznatna. Avstroogrsko more postaviti na bojišče proti Srbiji kvečjemu 300.000 mož, dočim ima Srbija 250.000 vojakov. Razentega se sestavi rezerva iz prebivalstva, ki je sposobno za orožje. Ta rezerva bi se koncentrirala na severni meji Srbije ter bi na eni strani razbremenjevala glavno srbsko armado v njenih operacijah, na drugi strani pa vznemirjala sovražnika na Hrvaškem. Najvažnejši faktor pa bi bila vstaja prebivalstva v Bosni in Hercegovini. Že davno pripravljeno revolucijsko gibanje v teh dveh deželah bi smelo izbruhniti šele tedaj, ko bi srbska armada prišla na Drino ter bi prišli na pomoč tudi Srbi iz Turčije. V vilajetu Kosovo, v sandžaku Novi pazar in v Albaniji je v tem oziru vse pripravljeno.

*** Bodoči kardinali.** „Osservatore Romano“ je priobčil imena onih cerkvenih dostojanstvenikov, ki bodo v papeževem konzistoriju meseca novembra imenovani za kardinala ti so: Lizbonski patrijarh Bello, nadškof Bourne (Westminster) in Cabries (Montpellier), papežev nuncij na Dunaju Granito di Belmonte ter korijalna prelata Bisleti in Giustini.

*** Predlog glede Egipta in Cipra.** Londoski „Standard“ piše, da bi morala An-

gleška dati Turčiji v odškodnino za Egipt in Ciper gotovo vsoto denarja, tako da bi Angleška postala lastnica v Egiptu. Nobena teh dveh dežel nima ni najmanj vrednosti za Turčijo. Dovolj bi bilo, ako se kapitalizira davek, ki ga imata plačati Egipt in Ciper, a Turčija bo zadovoljna, da ji ni treba več skrbeti za ti deželi.

*** Državni zbor** hoče vlada zdaj čimprej sklicati, ker upa, da se z jasni politični položaj, kadar se snide parlament. Mešetarenje pri Čehih in Nemcih doslej ni imelo nobenega vidnega uspeha; Beck torej lahko misli, da je položaj nejasen. Nam se pravzaprav ne zdi tako. Jasno je, da je Beckova vlada v tem trenutku brez zanesljive večine. Prav je pa vendar, da se državni zbor skliče čimprej, prvič že zato, kar je važnejši kakor delegacije, drugič pa tudi zato, ker se mora jasnost položaja izkazati v parlamentu. Vlada, ki ne more vladati, je breme in čimprej se je država iznebi, tem bolje je. Posebno važno pa je za delavce, da se snide drž. zbor in da se pokaže, kaj je pravzaprav s starostnim zavarovanjem.

*** V ogrski delegaciji** je sekcijski načelnik grof Eszterhazy govoril o razmerah v Srbiji in je dejal: „Srbiji ne moremo priznati nobene pravice, da zavzema sploh kakršnokoli stališče glede na aneksijo Bosne in Hercegovine, zlasti pa ne na ta način, kakor se godi sedaj. Gledali smo na sedanje izgrede z mirno samozvestjo, ampak opozorili smo srbsko vlado, naj bolj izdatno skrbi za red kakor doslej. V tem smislu so tudi druge velesile vplivale na srbsko vlado.“

*** Bodoča uprava v Bosni in Hercegovini.** V ogrski delegaciji je imel minister Burian govor o bodoči upravi v Bosni in Hercegovini. Minister je napovedal, da dobita anektirani deželi popolno avtonomno deželno upravo. Okrožni odbori se ohranijo in izpopolnijo. Za novi deželni zbor se napravijo kurije po veroizpovedanjih, da bodo vse tri konfesije ločeno sodelovale pri upravi. Vsaka konfesija voli določeno število poslancev, toda nihče se ne bo silil voliti svojega verskega pristaša. Glede zakonodajstva je treba najprej izpopolniti kazenski pravni red, ker le na ta način je mogoče zjamčiti osebno svobodo in nedotakljivost hišnega prava ter poštnih in brzojavnih skrivnosti. Izgon iz dežele in zaplemba imetja se more prepovedati. Kompetenca vojnih sodišč se omeji le na vojaške stvari. Izda se poseben zakon o družini in shodih. Minister upa, da začne novi deželni zbor delovati že prihodnjo pomlad. Do tedaj se tudi oživotvorijo okrožni zastopi.

*** Naslednik Strossmayerjev** bo sarajevski nadškof dr. Josip Stadler.

*** Na Balkanu** je v tem trenutku položaj malo manj preteč, pa še vedno nevarno zapleten. Mladoturki se čutijo bolj naklonjeni podvreči se odločitvi nove konference, ako bi prišlo do nje. Direktno sporazumljenje med Bolgarijo in Turčijo se ni posrečilo in bi torej morala konferenca govoriti tudi o tem vprašanju. Položaj se je v tem oziru za Bolgarijo poslabšal, zakaj Turčija je porabila ta čas, da je izpopolnila svojo oborožitev, zato bo Bolgarsko prisiljeno na vsak način se s Turčijo pogoditi. Tudi Avstro-Ogrska je poleg vseh drugih napak napravila tudi to, da je izpraznila Novi Pazar, kar je prišlo Turčiji v prilog in bo sedaj s tem večjim uspehom lahko stavila svoje zahteve glede odškodnine za aneksijo Bosne in Hercegovine.

*** Za ustvarjenje Velike Srbije.** Iz Londona poročajo: „Daily Telegraph“ priobčuje uvoden članek, v katerem predlaga, naj se ustvari Velika Srbija ter dokazuje koristi, ki bi jih imela tudi Turčija od take ustvaritve. Anglija, Francija in Italija da ne bi bile nasprotne takemu velikemu kraljestvu, ki bi bilo celo nov faktor ravnotežja v evropskem sistemu. Srbija mora računati na dobrohotno podporo Anglije, ako ne bo izkušala večati se na račun Turčije.

Je sicer še bolj zdebelil, a bolečina je že v eni uri prenehala. Čez noč pa mi je odleglo toliko, da sem s prstom zopet lahko gibal, in danes je prst čisto normalen.

Vse to se vam zdi le šala, gospod urednik, zato bi vam skoraj želel, da ste še Vi tako nerodni pa si zalomite enkrat pero v prst in se do smrti zastrupite! Pa ne, tega ravno ne! Če se vam pa vendarle prigodi nesreča, pa mi pišite, pošljem vam takoj panj čebel, da se zdravite po moji metodi in oteli se boste družini in svetu.

Jaz sem se zdravil na ta način že drugič. Spomlad sem nosil zastrupljen prst šest dni s seboj in je postajala stvar res prav nevarna (kakor je tudi zgoranja zgodba čisto resnična!) pa sem storil enako: vstavil sem si nekaj pikov in bilo je dobro v enem dnevu. Proti trganju in zobobolu pa je to moje univerzalno sredstvo.

Da ste mi zdravi, gospod urednik!

Vaš Črnagoj.

Dnevnikov seveda sedaj ne dobite, ker sem testament že včeraj preklical. Pa ob drugi priliki!

*) Hvala lepa! Uredn.

Vestnik.

Veselo znamenje. Krajni šolski svet na Kalu pri St. Janžu je uvidel, da pri sedanjih draginjah nikakor ni mogoče izhajati učitelju s tako nizko plačo. Sklenil je tedaj, da bo dobival učitelj odnotne šole, dokler se ne izboljšajo plače učiteljem, letnih 100 kron draginjske doklade in poleg legega prostega stanovanja tudi prosto kurjavo. Ljudstvo torej samo uvideva, da so učiteljske plače prenizke. Pričakovati je, da bodo to upoštevati tudi naši poslanci in se ne bodo več izgovarjali, da je ljudstvo proti zvišanju plačin da ni mogoče dobiti v to potrebnih dohodkov. Učiteljsvu pa priporočamo, da se zglase za to službo, ki bo razpisana. Saj vidi, kako je tamošnje ljudstvo naklonjeno učiteljsvu in šoli in gotovo je v takem kraju prijetno službovati, saj se človek vkljub samotni ne čuti osamljenega. Tudi je pri šoli lep vrt in sedaj, ko se odpravi nova železnica, tudi dosti udobnosti. Torej — zlasti mlajši tovariši — zglasite se!

„Slovenec“ je že dvakrat poročal, da se branijo tovariši Silvestra celo — liberalni krajni šolski sveti. „Slovenec“ nam napravi veliko uslugo, ako nam pove, kateri so tisti „liberalni“ krajni šolski sveti. Pričakujemo zanesljivo odgovora, ker bomo sicer mislili, da je ta list imel svoje bralce za — norca.

Gospod Janko Nepomuk Jeglič, začasni šolski voditelj na II. mestni šoli v Ljubljani, ima dva obraza, enega za liberalce, drugega pa za klerikalce. Če govorijo z dr. Tavčarjem, mu kaže liberalen obraz, če pa kaže, da more v svoje namene govoriti z dr. Lampetom ali poslancem Jakličem, pa pokaže klerikalno stran svojega obličja. Torej, kakor mu kaže Danes se dobriča dr. Lampetu, jutri je pa lahko zopet najzvestejši pristaš dr. Tavčarja, če mu bo kazalo. Zanesljiv ni ta mož. To nam dokazuje zopet naslednja „izjava“, ki smo jo prejeli te dni iz logaškega okraja in ki jo je pisal g. Jeglič v 284. številki „Slovenskega Naroda“, dne 11. decembra 1900. l. Evo je:

Izjava.
„Izjavljam, da nikakor ne simpatiziram s klerikalci ter bom kot odločen pristaš narodno-napredne stranke volil kandidata, katerega se priporočam. Sploh pa si štejem v dolžnost delovati z vsemi močmi za uresničenje idej, katere goji napredno učiteljsvo slovensko.“

Na Rakeku, dne 9. decembra 1900.
Janko Nep. Jeglič, nadučitelj.

Roditeljski večer bo na I. mestni deški šoli v Komenskega ulicah v soboto, dne 7. novembra, ob šestih zvečer. Predaval bo mestni zdravnik, g. dr. Demeter vitez Bleiweis-Trsteniški. „o nalezljivih otroških boleznih“. To vprašanje se nam zdi za sedanjost dobo posebne važnosti, ker se je začela pojavljati med mladino škarkatinka.

Gg. blagajniki okrajnih učiteljskih društev prosimo, da poravnajo letnino 10 h od uda Slovenskemu deželnemu učiteljskemu društvu. Dozdaj so plačala svoj prispevek Ljubljansko učit. društvo, Učiteljsko društvo ljubljanske okolice in Kamniško učiteljsko društvo.

O deželnem šolskem nadzorniku v Primorju govorimo v posebnem članku. To imenovanje nam je razumljivo, ako pomislimo, kake značilne in programatiške besede je pred kratkim izgovoril naučni minister Marchet. Dejal je, kakor smo že poročali: „Najprej sem Nemec, potem profesor in šele nazadnje minister.“ Dejanja kažejo, da se minister Marchet strogo ravna po tem programu. Tudi imenovanje dr. Kauerja je dokaz za to. Kaj izvira iz tega? Da bi morali slovenski poslanci zavzeti v drž. zboru napram vladi drugačno stališče, nego so ga zavzemali doslej! To bi toliko laglje storili, ker je Beckovo ministrstvo sploh samo v besedah nevturalnega značaja, v dejanjih pa kaže, da se prav nič ne razlikuje od nekdanjih Slovincem načelno sovražnih ministrstev. Ministri Klein, Marchet in Derschata so pod plaščem nevturalnosti v nekaj letih storili Slovanom več škode in več krivic, nego bi jih moglo storiti kako samonemsko ministrstvo.

Na „Narodni šoli“ v St. Jakobu v Rožu se začne pouk dne 3. novembra 1908, in sicer za dečke in deklice.

Staroslovenska akademija na Krku bo imela svoj občni zbor dne 11. novembra t. l.

Osebnosti na Kranjskem. Učitelj Frane Rigler je premeščen iz Loškega potoka v Hotič. Na njegovo mesto pa pride absolvirana učiteljska kandidatinja Marija Einspillerjeva.

Važno imenovanje. Iz Trsta nam poročajo: Vinko Engelman, učitelj na slovenski zasebni ljudski šoli pri sv. Jakobu v Trstu, Andrej Čok, učitelj v Rojanu in Anton Semč, učitelj v Starem trgu pri Ložu, so imenovani za stalne učitelje na državni nemški deški ljudski šoli na Lipskem trgu v Trstu, s pravicami, dolžnostmi in plačo c. kr. v adniških učiteljev, Karel Mahkota, učitelj v Trziču, je imenovan za stalnega, Ciril Petrovec v Trstu pa za za-

časnega podučitelja s pravico in dolžnostmi in plačo c. kr. v adniškega podučitelja na ravnoisti šoli. Vseh pet navedenih tovarišev je podeljenih v službovanje zasebni ljudski šoli „Družbe sv. Cirila in Metoda“ v Trstu. To je prvi važni korak za podražavljenje slovenskih zasebnih ljudskih šol v Trstu. Tovarišem čestitamo od vsega srca!

Novo špikarsko šolo so dne 21. t. m. ustanovili v Horjulu.

Pevsko zvezo je ustanovilo učiteljsvo v Pragi in okolici. Dirigent je prof. Spilek. Ta zveza je ustanovljena po vzoru pevske zveze moravskih učiteljev, ki je lani o Božiču koncertovala v Ljubljani. Kaj pa v Ljubljani in okolici. Na delo!

Štrajk na učiteljskem v Kopru. Ta štrajk italijanskih dijakov se je izvršil s popolnim porazom šolskih, oziroma cesarskih oblasti. Te poslednje so namreč sprejele vse zahteve italijanskih dijakov in njihovih zaščitnikov ter so izjavile, da se dijakom štrajkovcem nič ne zgodi. Odkrito izjavljamo, da je nam všeč tako. Pridružujemo se pa pripombi „Naše Slove“, ki spominja, kako se je lansko leto postopalo s slovenskimi dijaki štrajkoveci! Tem se je o stro naložilo, naj se povrnejo v šolo in potem se bo šele gledalo, da se njihovim zahtevam po možnosti zadovolji! Avstrijski sistem ne more in ne more dati iz rok — dvojne mere!

Priporočilo. Kraj šol. svet v St. Jerneju je v spomin 60 let. vlad. presv. cesarja na predlog voditelja naročil pri češki tvrdki Joz. Neškudla v Jabloncu nad Orlico šolsko zastavo. Naročilo je posređoval bivši tovariš A. Luznik v Dornbergu. Zastava je res krasna in dela čast imenovani firmi in njenemu zastopniku. Cena 310 K je popolnoma primerna. V beli vtisnjeni svili ima slike sv. Cirila in Metoda, na drugi strani pa sv. Alojzija. Na širokih trobojnih trakovih je v svili vezeno: V spomin šestdesetletnice ces. F. J. I. 1848—1908. Nova zastava se blagoslovi 2. dec. — Tovarišem voditeljem prav toplo priporočam A. Luznika in njegovo firmo. K. Trošt.

Jagič je dobil plemstvo. Listi poročajo, da je podelil cesar znanemu slavistu prof. Jagiću na Dunaju ob priliki njegovega vpokojenja dedno avstrijsko plemstvo. Prof. Jagić je bil že doslej hrvaški plemič.

Tabor na Veliki Otavi na Goriškem, ki se naj bi vršil preteklo nedeljo, je preložen na pomlad.

V hrastniški nemški šoli je letošnje leto vzlic najhujši agitaciji in vzlic temu, da je letos en razred več, kakih 20 otrok manj! Hrastniški delavci so pač le razumni možje.

Učiteljske vesti na Štajerskem. Suplentinja pri Sv. Petru na Medvedovem selu Albina Zavašnikova je postala stalna učiteljica istotam. Učiteljica v Hrastniku Albina Pappova je šla v začasni pokoj.

Iz Volč smo prejeli ta-le dopis: K poročilu o zborovanju Tolminskega učiteljskega društva v Kobaridu, objavljenemu v „Učit. Tovarišu“ dne 23. okt. t. l. št. 43, se mi zdi potrebno podati nekoliko pojasnil in popravkov. Poročevalec pravi: K. je vložil (menda H.) proti premeščitvi rekurz; prvo nadzornikovo vprašanje je bilo, kdo ga je napotil in kdo mu je sestavil utok. Bil je pooblaščen povedati, da mu je nasvetoval tov. Kenda. Tega je potem nadzornik o prvi priliki napadel, da hujska in šunta učiteljsvo. — Ko je zvedel tovariš H., da se ga namerava premeščiti v Log, je prišel s tovarišem K. k meni, da bi se kaj ukrenilo proti premeščitvi. Tedaj sem jaz omenil, da je najprimernejša pot, da se H. sam pritoži zaradi premeščitve na c. kr. dež. šol. svet, ako ima v to tehtne in veljavne vzroke. Nikakor pa nisem koga pooblastil, naj bi okrog pravil, da sem mu jaz dal ta preprosti nasvet, ker ne vem, čemu naj bi bilo to potrebno, in ker me za to tudi nihče ni naprosil. — Pozneje sva z g. nadzornikom res govorila o prizivu tov. H. in je g. nadzornik rabil v šali, poudarjam: v šali besedo „rebelirate“. Nikakor pa ni res, da bi me bil napadel, da hujskam in šuntam učiteljsvo. Jaz nisem iz ničesar mogel spoznati, da bi me bil g. nadzornik napadel in tudi ne verujem, da bi bil on to hotel ali nameraval. — Priznavam pa, da mi je bila in mi je še vsa stvar neprijetna, ker sem dobil vtisk, kakor bi se me hotelo izigravati proti g. nadzorniku. Kenda.

Volitev učiteljskega zastopnika v celjski okrajni šolski svet. Ker je odložil nadučitelj na celjski okoliški šoli tov. Armin Gradšnik to svojo čast, so se vršile dne 22. t. m. nadomestne volitve. Oddalo se je 49 glasov in jih je dobil tov. Armin Gradšnik 48; en listek je bil prazen. Našemu zvestemu somišljeniku in zaslužnemu učiteljskemu organizatorju Gradšniku čestitamo na sijajni zaupnici učiteljsva v celjskem okraju! Naj deluje še nadalje neustrašeno za čast in pravice učiteljsva!

Tudi — kulturno delo! V računskem zaključku za l. 1907. izkazuje dunajska občina, okroglo 200.000 K izdatkov za pojedine, ki so se vršile na občinske stroške! Kakor znano, gospodujejo na dunajskem magistratu dr. Lueger in njegovi — krščanski socialci. To je vsekakor lep socializem!

Nimajo src! 62 letni hromec, ki je že 5 let za delo nesposoben, je dobil tri dni zapora, ker je tako žalostno gledal, da je mislila neka „plemenita“ gospa, da — berači.